

Bezatlīdzības izdevumu nozīmīgums un lietderīgums bibliotēku krājumos.

- Solvita Ozola
- LNB Bibliotēku attīstības centrs
- solvita.ozola@lnb.lv
- 2019. gada 6. novembris

Kārtība, kādā notiek bezatlīdzības izdevumu pieņemšana nodošanai Latvijas bibliotēkām

- Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bibliotēku attīstības centrs (turpmāk tekstā LNB BAC) pieņem bezatlīdzības izdevumus* (turpmāk tekstā – izdevumi) un koordinē to tālāku nodošanu Latvijas bibliotēkām.
- LNB BAC pieņem nodošanai Latvijas bibliotēkām visu valsts iestāžu izdotos materiālus, tādā veidā sekmējot valstiski svarīgas informācijas izplatīšanu Latvijas sabiedrībai.
- LNB BAC pieņem nodošanai Latvijas bibliotēkām izdevumus, kas izdoti valsts atbalstīto projektu ietvaros, tajā skaitā Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstītos izdevumus.

Kārtība, kādā notiek bezatlīdzības izdevumu pieņemšana nodošanai Latvijas bibliotēkām

- Bezatlīdzības kārtā izdevumi tiek pieņemti no:
 - Valsts iestādēm;
 - Ministrijām un to padotībā esošām valsts iestādēm;
 - Ārvalstu vēstniecībām, diplomātiskām un konsulārām pārstāvniecībām;
 - Izdevniecībām;
 - Īpaši izvērtējot, tiek pieņemti izdevumi no sabiedriskām organizācijām un citām juridiskām un fiziskām personām.
- Izdevumi tiek pieņemti atlases veidā, katru izvērtējot.
Nepieciešamības gadījumā izdevumu izvērtēšanai tiek pieaicināti eksperti.

Bezatlīdzības izdevumi bibliotēku krājumos

- Aptaujas mērķis: noskaidrot bezatlīdzības izdevumu nozīmīgumu un lietderīgumu bibliotēku krājumos.
- Respondenti: reģionu galveno bibliotēku krājuma komplektēšanas speciālisti.
- Aptaujas objekts: bezatlīdzības izdevumi.

* Bezatlīdzības izdevumu nodošana bibliotēkām ir krājuma papildināšanas veids, ar kura palīdzību bibliotēkas bez maksas saņem izdevumus, ar kuriem pēc tam rīkojas atbilstoši saviem ieskatiem. LNB nav atbildīga par izdevumu nākotni katrā atsevišķā bibliotēkā.

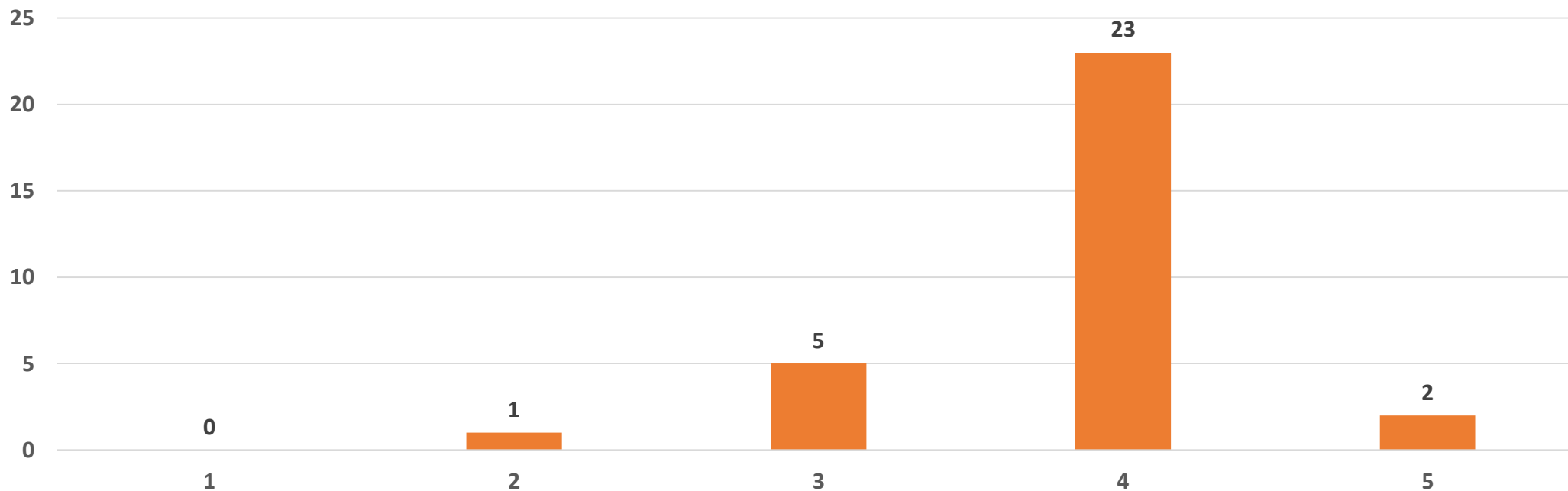
Aptaujas gaita un rezultāti

- Aptauja bija par bezatlīdzības izdevumu nozīmīgumu un lietderīgumu kopumā un par 1.pusgadā saņemtajiem izdevumiem.
- Izdevumi tika sadalīti 3 blokos:
 - Grāmatas;
 - Periodiskie izdevumi un turpinājumi;
 - Cita veida izdevumi (plakāti, bukleti, CD, informatīvie materiāli).

Vērtējums saņemtajiem izdevumiem bija 5 baļļu sistēmā. Sākot no 1 (visnevērtīgākie) un beidzot ar 5 (visvērtīgākie un noderīgākie).

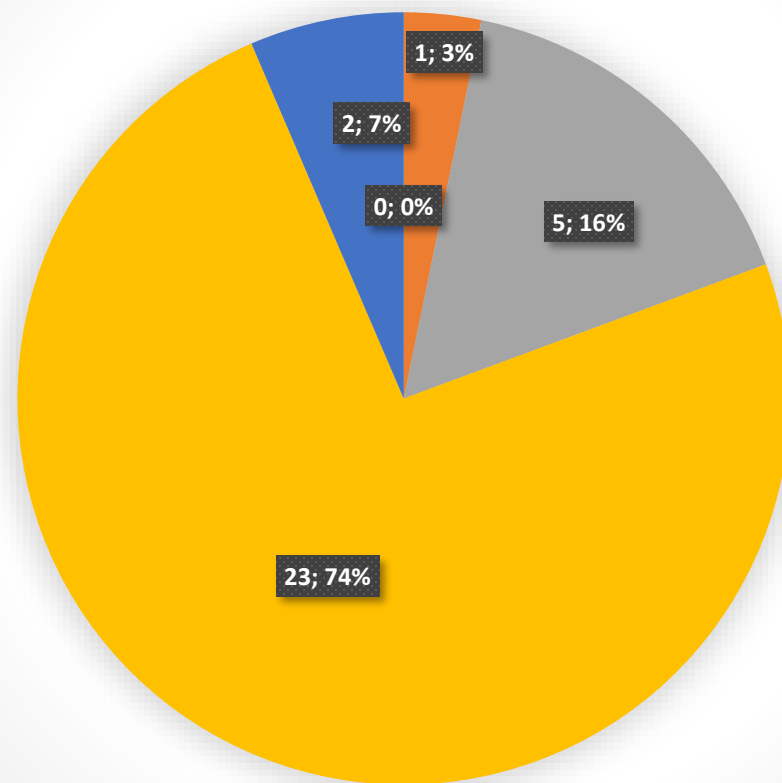
Cik noderīgi kopumā ir no LNB saņemtie bezatlīdzības izdevumi?

Izdevumu noderīgums kopumā pēc respondentu skaita



Cik noderīgi kopumā ir no LNB saņemtie bezatlīdzības izdevumi?

Izdevumu noderīgums kopumā procentuāli



Komentāri un ieteikumi kopumā par LNB izplatītajiem bezatlīdzības izdevumiem

- *«Daudz vecu izdevumu. Lietderību jau pierāda tas, vai lasītāji lasa. Nu nelasa vai ļoti reti. Pa retam jau gadās arī kāda ļoti noderīga grāmata. Piem., 100 izcili Latvijas aktieri»;*
- *«Daudzas grāmatas pieprasītas reti, daudzas netiek izmantotas vispār, vairākas, īpaši enciklopēdiskie izdevumi- ir noderīgas ļoti, ļoti!! Viennozīmīgas atbildes nav- kas šķiet noderīgs bibliotekāram, lasītāju ne vienmēr uzrunā. un tikai laiks rādīs, kas paliks vēsturē, kas –nē»;*
- *«Vērtējot kopumā pieprasījums minimāls. Konkrētam novadam veltītie izdevumi un novadnieku darbi nav aktuāli citos novados»;*

Komentāri un ieteikumi kopumā par LNB izplatītajiem bezatlīdzības izdevumiem

- *“Kopumā iedalītos izdevumus vērtējam pozitīvi, varētu dažiem izdevumiem būt mazāk eksemplāru, jo ne visas pagastu bibliotēkas vēlas tos savā krājumā, tādos gadījumos cenšamies piedāvāt arī skolu bibliotēkām”;*
- *“Kopumā "labi". Nevienu grāmatu neesmu atzīmējusi kā nederīgu- lielā bibliotēkā tādu nav, katrai grāmatai savs lasītājs. Liels pieprasījums pēc bilingvālajām grāmatām, bet to maz, tāpēc prieks par "Vīrs guļ ziemas miegu”;*
- *“Līdz šim saņemtie izdevumi, īpaši nozaru literatūra, ir bijuši vērtīgi un noderīgi, jo šādu grāmatu pirkums no pagastu bibliotēku grāmatu budžeta noteikti nebūtu prioritātē, tā kā, piemēram, kinomāksla, nav īpaši pieprasīta, taču ļoti svētīgi, ka šāda rakstura vai līdzīgas grāmatas nonāk bibliotēkā”;*

Komentāri un ieteikumi kopumā par LNB izplatītajiem bezatlīdzības izdevumiem

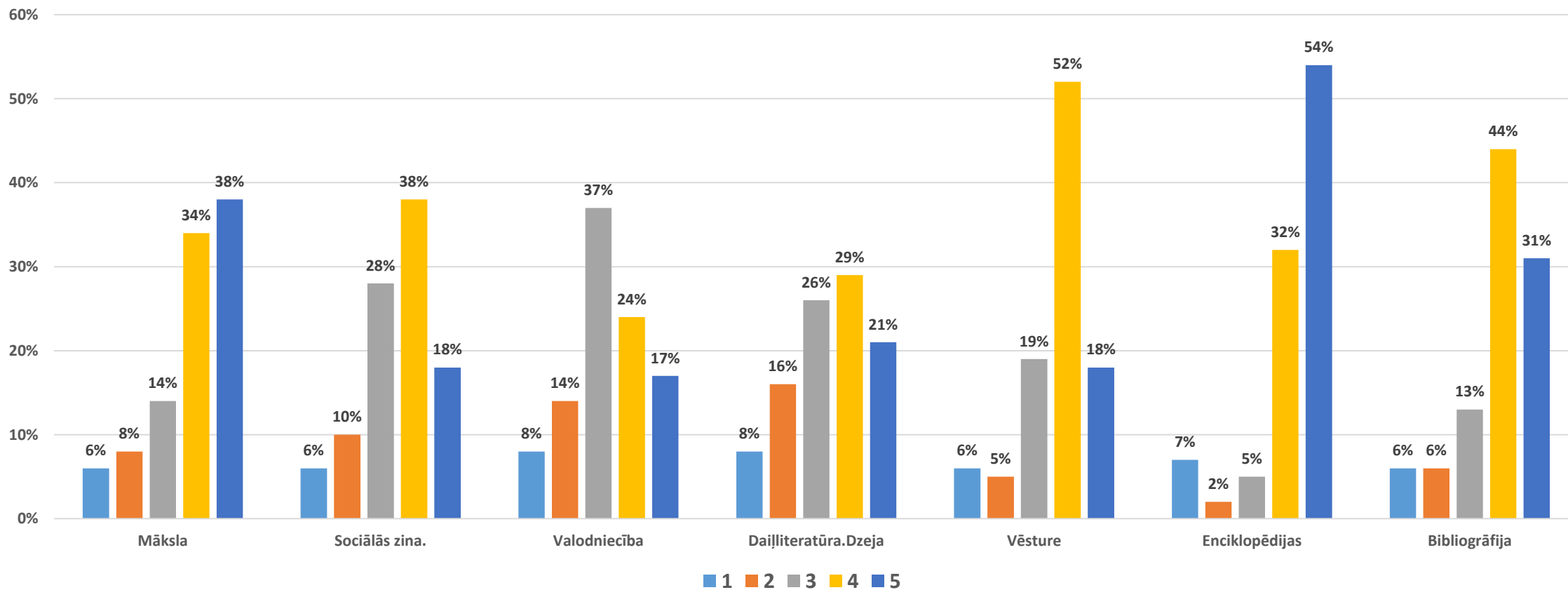
- *“Bezatlīdzības izdevumi ir vajadzīgi . Ja tādas grāmatas ir centrā, tad tās mēs nododam citām pagastu bibliotēkām”;*
- *“LNB saņemtie bezatlīdzības izdevumi ir nozīmīgi. Noteikti ir atbalstāmi un pateicamies, ka ir iespēja mums tos saņemt”;*
- *“Paldies par saņemtajiem izdevumiem. Tie ir lietderīgi un nepieciešami mūsu krājumā”;*
- *“Paldies par Jūsu ieguldīto darbu un grāmatām, ko saņemam”.*

Problēmjaautājumi

- *“Būtu vēlams iepriekš zināt, kādi izdevumi tiks piešķirti, jo vairumā gadījumu RGB tos jau ir iegādājusies iepriekš”;*
- *“Dažreiz saņemam novēloti, kad esam jau iepirkuši”;*
- *“Mazāk eksemplārus no viena nosaukuma”.*

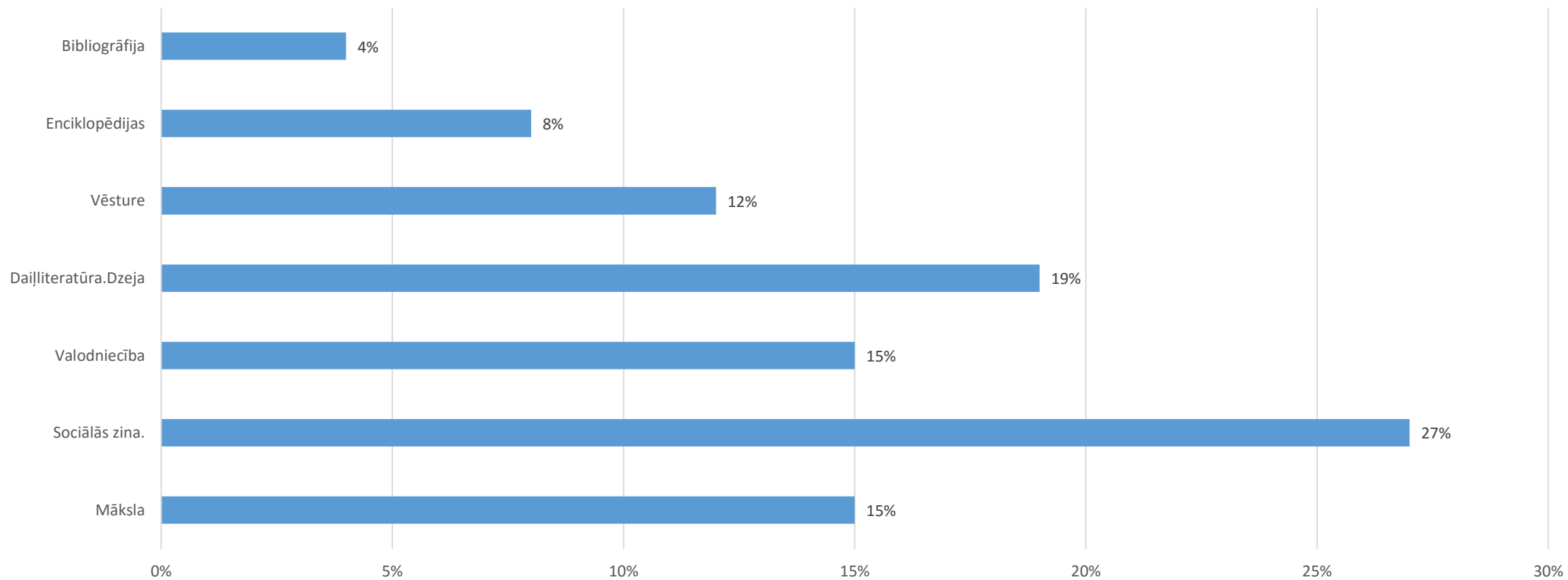
Grāmatu novērtējumu analīze

NOZARES



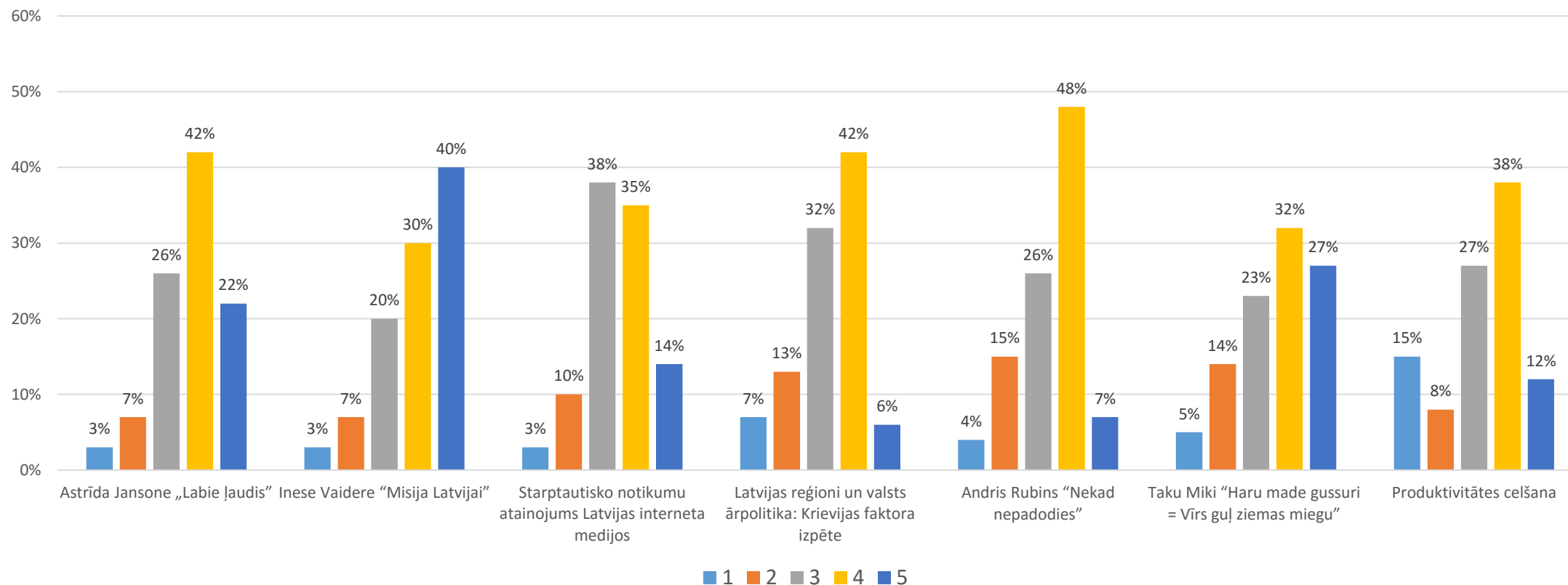
Grāmatu procentuālais skaits pa nozarēm

vērtējumam piedāvāto grāmatu % skaits pa nozarēm



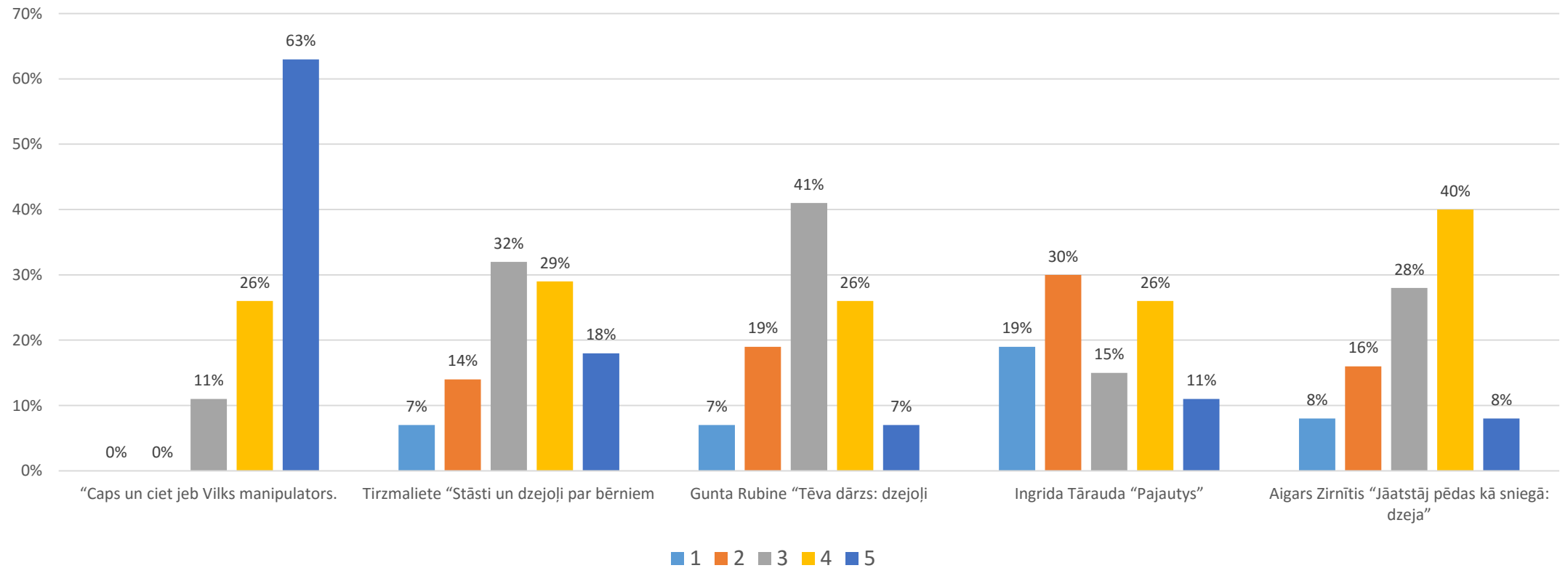
Grāmatas sociālajās zinātnēs

SOCIĀLĀS ZINĀTNES



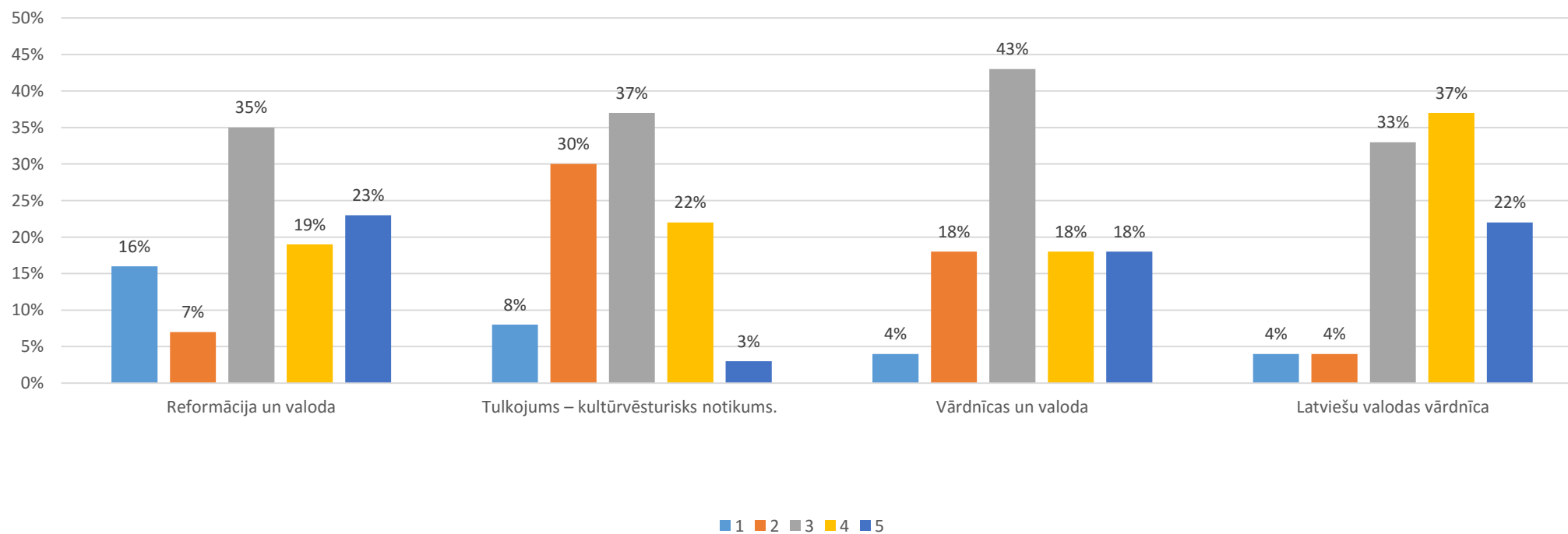
Daiļliteratūras grāmatas. Dzeja

DAIĻLITERATŪRA. DZEJA



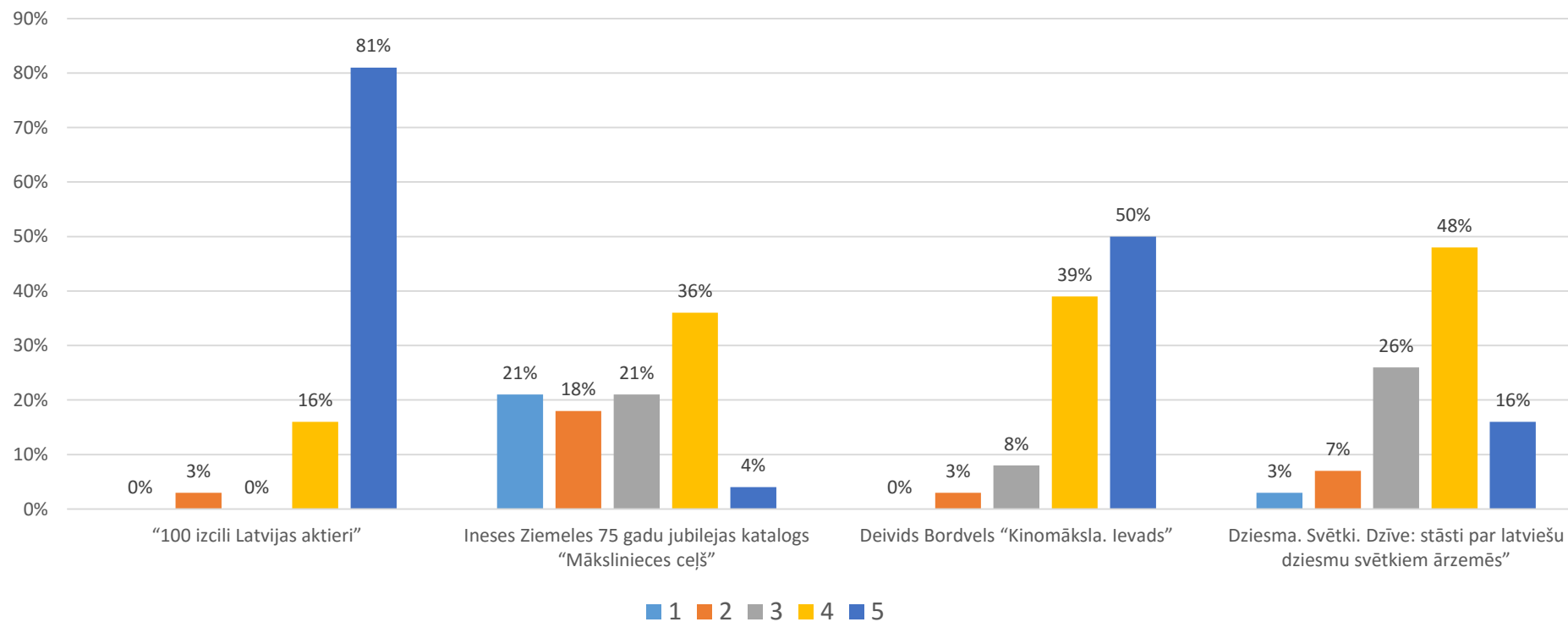
Valodniecības gāmatas

VALODNIECĪBA

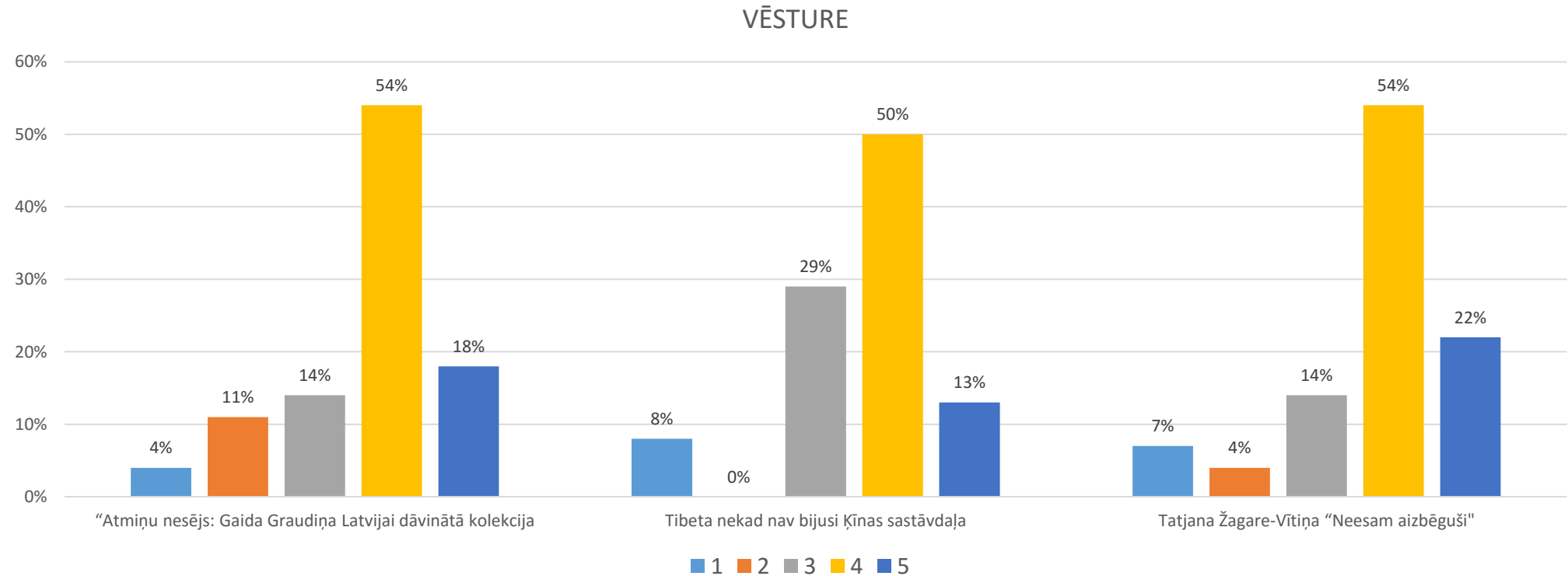


Grāmatas mākslas nozarēs

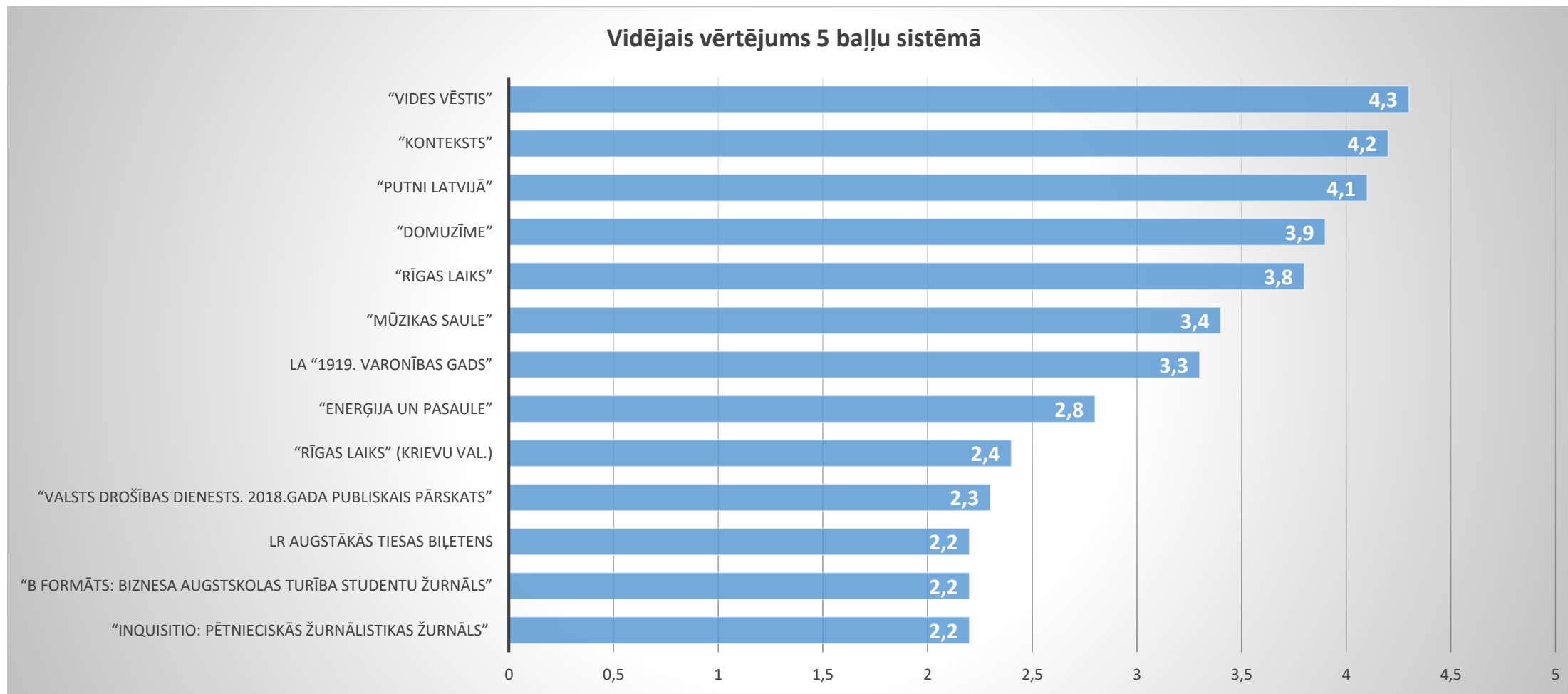
MĀKSLA



Grāmatas vēstures nozarē

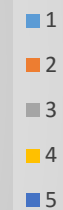
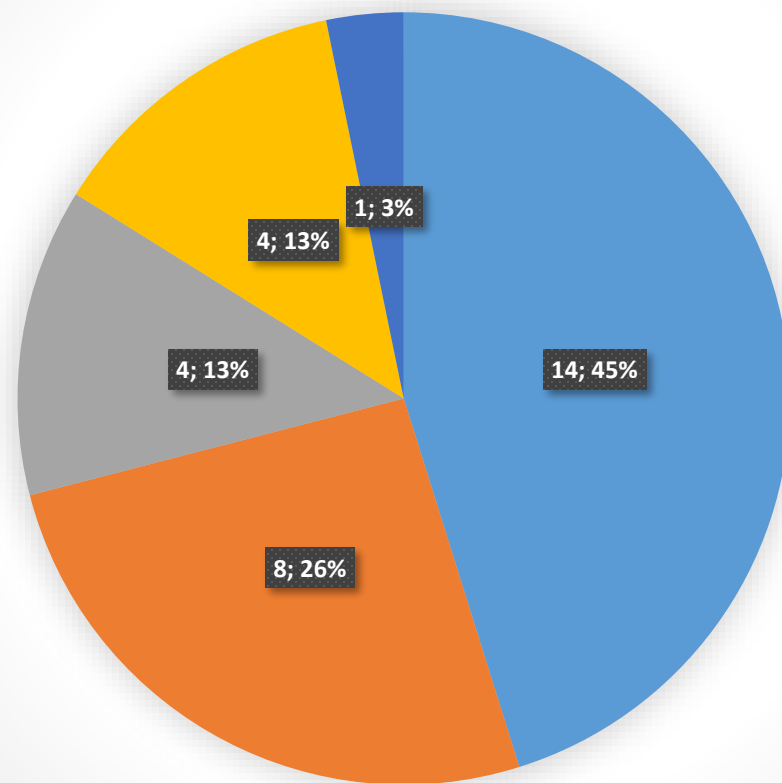


Periodisko un turpinājumi izdevumu novērtējuma analīze



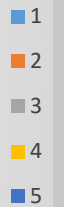
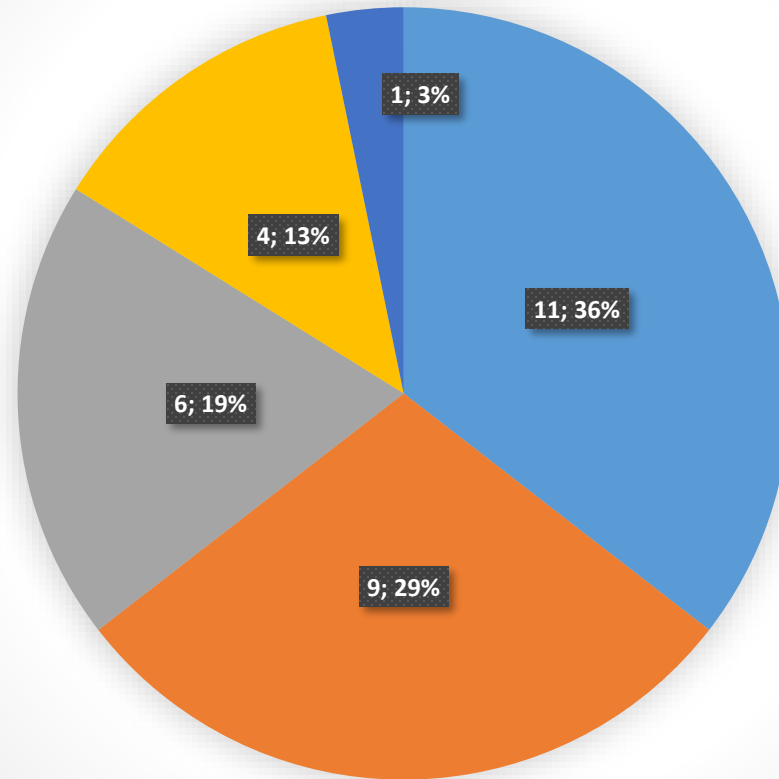
Divi nenozīmīgākie izdevumi

Inquisitio: Pētnieciskais žurnālistikas žurnāls / RSU



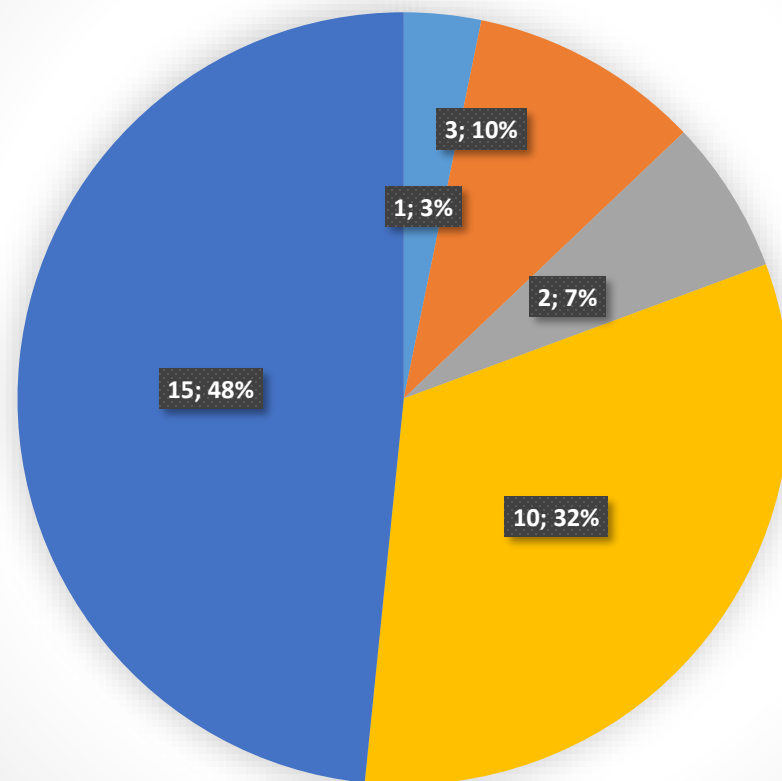
Divi nenozīmīgākie izdevumi

B Formāts: Biznesa augstskolas Turība studentu žurnāls



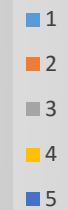
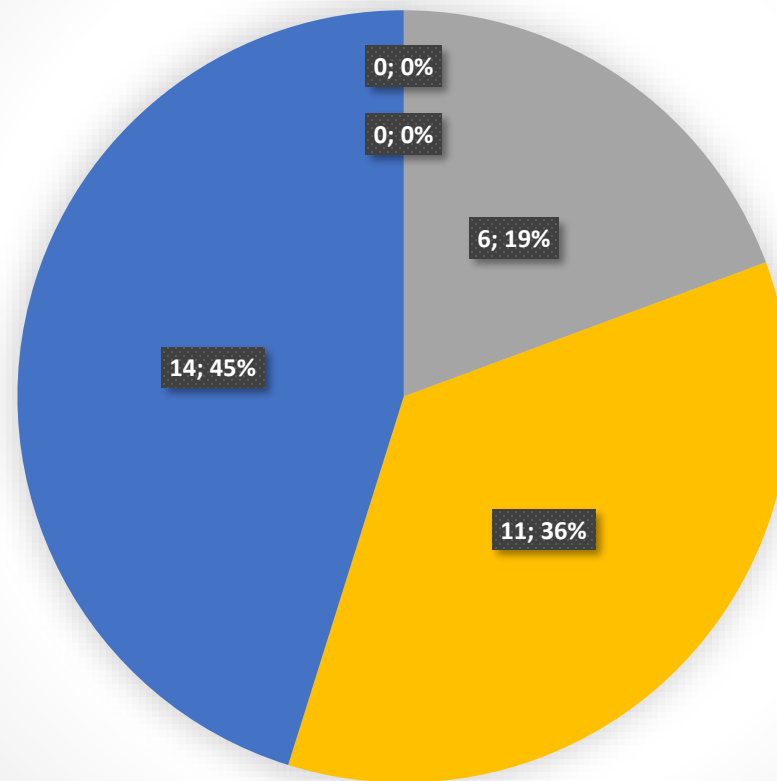
Divi vērtīgākie izdevumi

KonTEKSTS



Divi vērtīgākie izdevumi

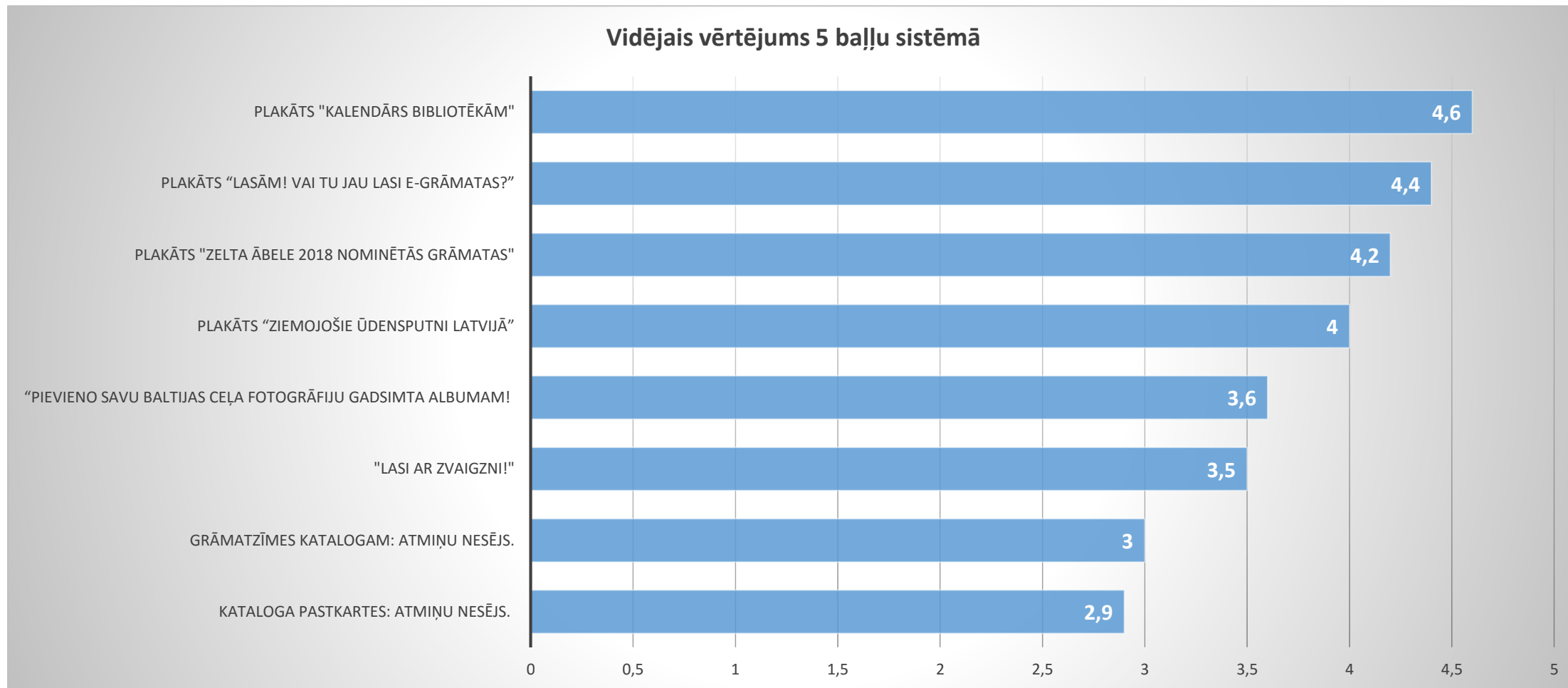
Vides Vēstis



Komentāri par bezatlīdzībā saņemto periodisko un turpinājumizdevumu eksemplaritāti un pieejamību

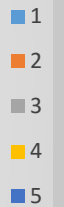
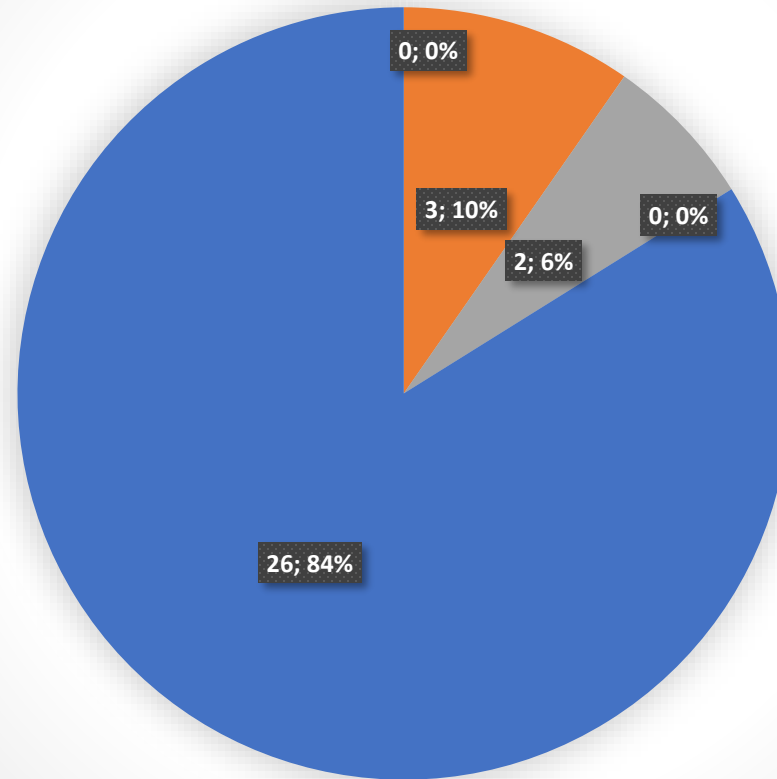
- Žurnāls “B Formāts: biznesa augstskolas Turība studentu žurnāls” - interesants izdevums, kurš varbūt vairāk derētu vidusskolām;
- Žurnāls “Inquisitio: Pētnieciskās žurnālistikas žurnāls” - interesants izdevums, kurš vairāk derētu vidusskolām, vidusskolniekiem;
- Publiskos pārskatus, biļetenus maz prasa;
- Nevajag krievu valodā;
- Būtu jauki “KonTEKSTS” un “Domuzīme” iedalīt visām reģiona bibliotēkām;
- Saņemam pietiekamā daudzumā (4 komentāri);
- Periodiskie izdevumi ļoti noderīgi bibliotēku krājumos.

Cita veida izdevumu novērtējumu analīze



Visaugstāk novērtētais izdevums ir plakāts «Kalendārs bibliotēkām»

Plakāts "Kalendārs bibliotēkām"



Komentāri par eksemplaritāti un pieejamību attiecībā uz bezatlīdzībā saņemtajiem cita veida izdevumiem (plakāti, bukleti, informatīvie materiāli)

- Eksemplāri ir pietiekošā daudzumā, informācija ir noderīga. Dažreiz informācija ir novecojusi - it sevišķi par atsevišķiem pasākumiem;
- Noderīgi ir plakāti ar aktuālu informāciju;
- Eksemplāru skaits reģionos ir pietiekams (8 komentāri);
- «Vai tu jau lasi e-grāmatas» - šie plakāti varētu būt daudz;
- Divas piebildes pie «Kalendārs bibliotekāriem»: vēlas, lai kalendārs ir citā formātā.

Secinājumi. Ierosinājumi

- Izveidojam krājuma komplektēšanas speciālistu e-pastu vēstkopu;
- Turpināsim reizi mēnesī sūtīt apkopjošu informāciju par kārtējā mēnesī ienākušajiem bezatlīdzības izdevumiem;
- Par lielākiem un nozīmīgākiem bezatlīdzības izdevumiem izsūtīsim atsevišķu informāciju;
- Par izdevumu «Rīgas Laiks» krievu valodā, kā arī par izdevumiem «KonTEKSTS» un «Domuzīme»: pārvirzīt eksemplārus no tiem reģioniem, kuriem nevajag minētos izdevumus, uz tiem reģioniem, kur ir pieprasījums;

Secinājumi. Ierosinājumi

- Turpmāk prioritāte nozaru literatūrai un valsts iestāžu izdotiem izdevumiem;
- Lūgums pašiem uz vietas vairāk iedziļināties un izvērtēt ienākušos izdevumus. Bibliotēkas pašas rīkojas ar tiem atbilstoši saviem ieskatiem;
- Respektīvi, minētos augstskolu izdevumus iespējams pārvirzīt vidusskolām, kur tie būtu aktuāli; «Augstākās Tiesas biļetenu» iespējams nodot pašvaldību speciālistiem, juristiem, studentiem;
- Priekšlikums izvērtēt izdevumus, kas veltīti konkrētam novadam, reģionam un iedalīt vairāk eksemplārus attiecīgam reģionam.

Paldies par
uzmanību!